

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel 25. 1. 2006
KOM(2006) 19, konečné znenie

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Tematický program „Neštátni účastníci a miestne orgány v rozvoji“

OBSAH

1.	Úvod.....	3
2.	Kontext.....	3
2.1.	Analýza témy	3
2.2.	Stanovený politický rámec	5
2.3.	Minulé skúsenosti/získané poznatky.....	6
2.4.	Odôvodnenie tematického prístupu.....	6
3.	Tematický program	8
3.1.	Rozsah pôsobnosti.....	8
3.1.1.	Oprávnení účastníci.....	8
3.1.2.	Oprávnené druhy intervencií.....	8
3.1.3.	Geografická pôsobnosť	9
3.2.	Zásady programovania	9
3.3.	Ciele	10
3.4.	Priority.....	11
	PRÍLOHA – Zhrnutie minulých skúseností.....	12

OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Tematický program „Nešťátni účastníci a miestne orgány v rozvoji“

1. ÚVOD

Európska komisia, s cieľom zracionalizovať a zjednodušiť súčasný legislatívny rámec upravujúci vonkajšie činnosti Spoločenstva, navrhla súbor šiestich nových nástrojov v rámci finančných výhľadov na roky 2007 až 2013. Tri z týchto nástrojov (pre humanitárnu pomoc, stabilitu a makrofinančnú pomoc) sú horizontálneho charakteru a zodpovedajú konkrétnym potrebám a okolnostiam. Tri nástroje [predvstupová pomoc, podpora politiky európskeho susedstva a partnerstva (ENPI) a rozvojová/hospodárska spolupráca (DCECI)] sú určené na implementáciu špecifických politík a majú vymedzenú geografickú pôsobnosť. Tieto nástroje v budúcnosti vytvoria právny základ pre výdavky Spoločenstva v oblasti programov vonkajšej spolupráce, vrátane príslušných tematických programov a okrem iného nahradia existujúce tematické nariadenia.

Tematické programy, v súlade s týmito návrhmi, poskytujú význačnú pridanú hodnotu a zahrnujú činnosti dopĺňajúce geografické programy, ktoré naďalej zostávajú prvotným rámcom pre spoluprácu Spoločenstva s tretími krajinami¹.

Komisia sa zaviazala vstúpiť do diskusie s Európskym parlamentom a Radou o rozsahu pôsobnosti, cieľoch a prioritách každého tematického programu na základe úradných oznámení obom inštitúciám. Výsledok tohto procesu poskytne politickú orientáciu pre následné etapy programovania, hlavne aby boli tematické strategické materiály vypracované v súlade s ustanoveniami uvedených nástrojov.

Komisia uskutočnila podrobné konzultácie s cieľom zabezpečiť zapojenie širokej škály účastníkov do definovania hlavných znakov programu. Program je založený na výsledku týchto konzultácií (pozri internetovú stránku GR pre rozvoj, kde sa nachádza úplná správa o verejných konzultáciách).

2. KONTEXT

2.1. Analýza témy

Vlastná zodpovednosť a účasť príjemcov sú ústrednými zásadami rozvojovej politiky EÚ, ako sa uvádza v „Európskom konsenze o rozvoji“². Komisia, s cieľom účinne aplikovať tieto zásady, musí zohrať dôležitú úlohu v umožňovaní a presadzovaní dialógu medzi

¹ Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu „Vonkajšie činnosti prostredníctvom tematických programov v rámci budúcich finančných perspektív na roky 2007 – 2013“, KOM(2005) 324, 3.8.2005.

² Rada Európskej únie, dokument č. 14820/05, 22. november 2005.

štátnymi a neštátnymi účastníkmi o rozvojových prioritách a stratégiách v partnerských krajinách..

Podpora procesov rozvoja kapacity jednotlivých krajín vo všetkých aspektoch a na rôznych úrovniach je v tomto kontexte rozhodujúca. Partnerské vlády preukazujú narastajúce odhodlanie presadzovať prístupy spojené so všeobecnou účasťou. Čoraz viac zapájajú svoje vlastné občianske spoločnosti do prípravy, ako aj implementácie rozvojových stratégií a umožňujú im prístup k financovaniu. Jednako, v niektorých prípadoch buď kontext krajiny alebo prístup ústrednej štátnej správy spôsobuje, že účasť záujmových skupín je iba čiastočná, veľmi obmedzená alebo, v mimoriadnych situáciách, dokonca nemožná.

Tento program sa má stať nástupníckym programom jednak súčasných programov spolufinancovania MVO a jednak programov decentralizovanej spolupráce. Namiesto „sektorovo orientovaného“ programu je to „účastnícky orientovaný“ program. Tým, že záujmovým skupinám poskytne finančné zdroje na ich vlastné iniciatívy, podporí ich „právo na iniciatívu“, v prípade, že geografické programy nie sú vhodným nástrojom. Doplní podporu, ktorú iné „sektorové“ tematické programy môžu poskytnúť tým istým účastníkom, najmä program pre demokraciu a ľudské práva.

Toto oznámenie stanovuje politické zamerania účastnícky orientovaného tematického programu, ktorý by mal byť zvládnuteľný, podriadený geografickým programom a komplementárny vo vzťahu k iným tematickým programom. Tieto zamerania rozlišujú účastníkov, pričom berú do úvahy ich príslušnú pridanú hodnotu so zreteľom na rozsah pôsobnosti programu a príslušné charakteristiky, potreby a obmedzenia (kapacity, potenciál, špecifické záujmové oblasti, finančné zdroje) účastníkov s cieľom stanoviť, ako ich čo najlepšie zapojiť do rozvojovej politiky. Účastnícky orientovaný prístup uznáva organizácie občianskej spoločnosti za kľúčových účastníkov poskytovania pomoci spojených s procesom tvorby politiky. Preto tento program umožní občianskej spoločnosti uplatňovať svoje vlastné právo na iniciatívu, rozvíjať inovačné prístupy a vniesť špecifickú dynamiku do procesu.

Pridaná hodnota neštátnych účastníkov spočíva v ich nezávislosti od štátu, v ich blízkosti k vymedzeným okruhom klientov a pochopení týchto klientov a ich spôsobilosti jasne vyjadrovať svoje špecifické záujmy, v znalostiach a skúsenostiach, ktoré prinášajú a ich schopnosti premostiť kritickú „medzeru“ medzi strategickými cieľmi a ich praktickou realizáciou.

Pokiaľ ide o neštátnych účastníkov, mohli by sa zdôrazniť špecifické príspevky rôznych druhov organizácií. MVO vnášajú občianske a miestne hlasy do politických diskusií a účinne prispievajú k rozvojovým činnostiam. Zamestnávateľské a zamestnanecké organizácie majú hrať kľúčovú úlohu pri presadzovaní sociálneho dialógu a prispievať tak ku slušnej práci pre všetkých a spravodlivému rastu. Nezávislé politické nadácie môžu prispievať k podpore demokratických zásad a spojení medzi občanmi a politickými zástupcami. Univerzity môžu skvalitniť analytické schopnosti a výskumné kapacity občianskej spoločnosti, ako aj budovanie severojužných a južnojužných sietí.

Miestnym orgánom by sa malo dostávať prednostnej podpory v rámci geografických programov prostredníctvom decentralizačných procesov. Jednako, sú oveľa bližšie k občanom ako iné verejné inštitúcie a môžu uľahčiť bezprostredné zapojenie sa občanov

do rozvojových procesov, ako aj interakciu medzi občanmi a štátom, a budovať mosty medzi EÚ a občanmi partnerských krajín.

Najdôležitejšie prvky tohto návrhu je možné zhrnúť takto:

- Všetky organizácie občianskej spoločnosti, ako aj miestne orgány z krajín EÚ a partnerských krajín sú v rámci tohto tematického programu v zásade oprávnené na financovanie.
- Prevažná časť finančných prídeltov sa bude pridelať na podporu intervencií do tejto oblasti vykonávaných v rozvojových krajinách. Jednako, program tiež bude venovať patričnú pozornosť intervenciám, ktoré presadzujú zvyšovanie informovanosti a vzdelávanie na účely rozvoja. Činnosti, ktoré umožňujú koordináciu medzi sieťami záujmových skupín budú tiež oprávnené na financovanie.
- Tieto rôzne typy intervencií sa budú realizovať v rozvojových krajinách, na ktoré sa vzťahuje nástroj DCECI a vo všetkých krajinách, na ktoré sa vzťahuje nástroj ENPI.
- Členské štáty EÚ a prístupujúce krajiny sú oprávnené na intervencie určené na zvyšovanie informovanosti a vzdelávanie na účely rozvoja a tiež na koordináciu medzi sieťami záujmových skupín EÚ.
- Konkrétne priority akcie a podrobnejšie údaje o konkrétnom rozsahu pôsobnosti programu budú stanovené vo viacročnom programovom dokumente (tematický strategický dokument).

2.2. Stanovený politický rámec

Zapojenie neštátnych účastníkov a miestnych orgánov do rozvojového procesu, aj prostredníctvom dialógu a finančnej podpory, je osvedčenou zásadou rozvojovej politiky ES, ktorá sa odzrkadľuje v celom rade politických dokumentov Komisie a v záveroch, rezolúciách a stanoviskách iných inštitúcií EÚ³.

„Európsky konsenzus o rozvoji“

„EÚ podporuje širokú účasť všetkých záujmových skupín na rozvoji krajín a nabáda všetky časti spoločnosti, aby sa zúčastnili. Občianska spoločnosť vrátane hospodárskych a sociálnych partnerov ako sú odbory, zamestnávateľské organizácie a súkromný sektor, MVO a iní neštátni účastníci partnerských krajín hrajú obzvlášť dôležitú úlohu ako zástancovia demokracie, sociálnej spravodlivosti a ľudských práv. EÚ zvýši svoju podporu na budovanie kapacít neštátnych účastníkov s cieľom posilniť ich hlas v rozvojovom procese a pomôcť politickému, sociálnemu a ekonomickému dialógu. Dôležitej úlohe európskej občianskej spoločnosti sa takisto dostane uznania; z tohto dôvodu venuje EÚ osobitnú pozornosť vzdelávaniu v oblasti rozvoja a zvyšovaniu informovanosti medzi občanmi EÚ.“

³ „Európsky konsenzus o rozvoji“ (Rada EÚ – 14820/05, 22.11.2005); „Účasť neštátnych účastníkov v rozvojovej politike ES“, KOM(2002) 598, 7.11.2002; Závery Rady z 19. mája 2003, rezolúcia Európskeho parlamentu zo 4. septembra 2003, stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru zo 16. júla 2003.

Tento prístup sa takisto odráža v dohodách o partnerstve a spolupráci. „Partnerský“ rozmer spolupráce AKT-EÚ umožnil vznik, postupnú konsolidáciu a formalizáciu účastníckych prístupov k rozvoju. Účasť je výslovne zahrnutá do zásad spolupráce AKT-EÚ a týka sa širokej škály záujmových skupín. Nedávne preskúmanie Dohody z Cotonou poskytlo príležitosť na ďalšie posilnenie tohto prístupu, po prvé, umožnením prístupu k finančným prostriedkom na základe dialógu o programovaní a po druhé, rozšírením tohto prístupu na miestne orgány⁴. Pri spolupráci ES s inými geografickými zoskupeniami, ako sú ázijské, latinskoamerické a susedné krajiny, sa tiež prejavuje všeobecný trend zvýšenia účasti organizácií občianskej spoločnosti vrátane ich zapojenia do politických dialógov⁵. Účasť občianskej spoločnosti je preto neoddeliteľnou súčasťou obvyklého spôsobu práce ES.

Európska susedská politika sa zameriava na budovanie privilegovaného partnerstva so susednými krajinami, ich priblíženie k Únii a poskytnutie podielu na vnútornom trhu Spoločenstva spoločne s podporou dialógu, reformy, ako aj sociálneho a ekonomického rozvoja. Popri jednoznačnom zameraní sa na integráciu obvykle zahŕňa významné rozvojové aspekty. Ciele v oblastiach znižovania chudoby a sociálneho rozvoja pomôžu vybudovať prosperujúcejšie, spravodlivejšie a tým aj stabilnejšie spoločnosti v prevažne rozvojových krajinách. Nástroje, ktoré môžu poskytnúť technickú a finančnú pomoc na podporu tejto politiky budú zahŕňať, ak to bude potrebné, najosvedčenejšie rozvojové postupy na presadzovanie účinného riadenia a implementácie. Participačné prístupy sú nepochybne súčasťou týchto „osvedčených postupov pokiaľ ide o rozvoj“.

2.3. Minulé skúsenosti/získané poznatky

Spolufinancovanie MVO z programov EÚ a decentralizovaných kooperačných programov postupne konsolidovalo nástroje rozvojovej politiky, ktoré sú účastnícky orientované a podporujú právo účastníkov na iniciatívu. Minulé skúsenosti (pozri prílohu), hodnotenia a diskusie s rôznymi zúčastnenými stranami odhalili, že potenciál strategického partnerstva medzi ES a inými záujmovými skupinami, ako sú ústredné štátne správy, sa javí ako nedostatočne využívaný. Zdá sa, že to nesúvisí s politickým rámcom, ale je to spôsobené hlavne požiadavkami finančných nariadení, častými zmenami vo vykonávacích pravidlách a podmienkach. Súčasne sa zvýšil počet návrhov predložených na financovanie bez toho, že by tomu zodpovedal podobný rast ľudských zdrojov Komisie, ktoré by sa zaoberali týmito problémami. Komisia sa v súčasnosti zúčastňuje na skúmaní nových prístupov k výberovým postupom s cieľom znížiť administratívne zaťaženie, lepšie sa sústrediť na výzvy k návrhom a umožniť prístup malých MVO k financovaniu. Zavedenie segmentovaného a účastnícky orientovaného prístupu prispeje k inovačnému a jednoduchšiemu prístupu k spolufinancovaniu týchto účastníkov.

2.4. Odôvodnenie tematického prístupu

Okrem podpory neštátnych účastníkov prostredníctvom celej škály humanitárnej pomoci a programov rozvojovej spolupráce (geografických aj tematických), je potrebný aj

⁴ Revidovaná Dohoda z Cotonou, články 4, 6, 58 a príloha IV, články 4 a 15.

⁵ Pozri najmä článok 43 dohôd o politickom dialógu a spolupráci s krajinami Strednej Ameriky a Andským spoločenstvom.

účastnícky orientovaný tematický program so zodpovedajúcou úrovňou finančných zdrojov:

- Ak je spolupráca prostredníctvom geografických programov obmedzená, ako napríklad v problematických partnerstvách⁶, program v takých situáciách umožní, aby sa ES naďalej zúčastňovalo na priamej podpore obyvateľstva s cieľom umožniť implementáciu pomoci a prístup k základným službám, rozšíriť demokratické procesy a umožniť mierotvorné procesy. Tým by sa mohol doplniť pokrok, ktorý dosiahli verejné inštitúcie v týchto oblastiach.
- Tam, kde je fungujúca spolupráca a účinné partnerstvo, budú operácie financované z programu dopĺňať a skvalitňovať programy spolupráce určené pre krajiny alebo regióny, prostredníctvom podporovania záujmových skupín zavádzajúcich nové návrhy a prístupy, s cieľom lepšie integrovať prierezové priority holistickým spôsobom, umožniť účasť občianskych alebo špecifických skupín, presadzovať rovnosť pohlaví, budovať kapacity v nových oblastiach, ako je napríklad spravodlivý obchod, presadzovanie environmentálnych stanovísk atď.
- Program pomôže budovať dôveru medzi štátnymi a neštátnymi účastníkmi napríklad, pokiaľ ide o politickú diskusiu, poskytovanie základných služieb atď., s cieľom uľahčiť ich postupnú integráciu do geografických programov, v prípade, že tomu tak ešte nie je.
- Program pomôže zvýšiť informovanosť verejnosti o rozvojových problémoch a presadzovať vzdelávanie zamerané na rozvoj v EÚ, s cieľom zakotviť rozvojovú politiku v európskych spoločnostiach, mobilizovať väčšiu podporu verejnosti v EÚ v prospech akcií proti chudobe a za spravodlivejšie vzťahy medzi vyspelými a rozvojovými krajinami a zmeniť v EÚ prístup k problémom a ťažkostiach, ktorým čelia rozvojové krajiny a ich národy a presadzovať sociálny rozmer globalizácie.
- Program bude podporovať opatrenia na posilnenie koordinácie a vzájomnej súčinnosti medzi záujmovými skupinami a inštitúciami EÚ, s cieľom umožniť budovanie sietí a vzájomnej súčinnosti.
- Program dokáže podporovať iniciatívy záujmových skupín na podporu procesu rozvoja kapacity jednotlivých krajín pre účasť na politických diskusiách a dodávku základných služieb (zdravotníctvo, školstvo, práca, bezpečnosť vrátane predchádzania konfliktom, pripravenosti na katastrofy atď.) na miestnej úrovni, ak nie je možné využívať geografické programy alebo, ak sú potrebné inovačné prístupy. Jeho schopnosť zapojiť širokú škálu účastníkov z krajín EÚ a z partnerských krajín je súčasťou pridanej hodnoty programu.

⁶ Situácie problematických partnerstiev je možné definovať ako situácie, v ktorých nie je možné v plnom rozsahu využívať obvyklé nástroje spolupráce na podporu iniciatív uskutočňovaných inými záujmovými skupinami, ako sú ústredné štátne správy, a to z týchto dôvodov: (1) krajiny, v ktorých bola spolupráca pozastavená, (2) krajiny, v ktorých sa orgány neangažujú v záujme cieľov znižovania chudoby a iných základných zásad rozvojovej politiky, vrátane dobrého systému správy a účasti občianskej spoločnosti a decentralizovaných orgánov, (3) krajiny, v ktorých je dialóg o participačných prístupoch k rozvoju veľmi obmedzený.

- Vo všeobecnosti, program bude podporovať právo záujmových skupín na iniciatívu, v podriadenosti geografickým programom, skôr prostredníctvom financovania ich „vlastných iniciatív“ ako podrobného definovania činností, ktoré majú podporovať ako „realizační partneri“. Jednako, je dôležité, aby program pomáhal zachovať dostatočnú zhodu s inými rozvojovými operáciami podporovanými prostredníctvom rozvojových stratégií ES a partnerských krajín, ktoré sa opierajú o geografické programy. Komplementárnosť medzi týmto tematickým programom a inými programami financovanými z ES by mala byť čo najvyššia⁷.

3. TEMATICKÝ PROGRAM

3.1. Rozsah pôsobnosti

Toto oznámenie poskytuje všeobecnú politickú orientáciu, pokiaľ ide o rozsah pôsobnosti programu. Túto orientáciu upresní viacročný tematický strategický dokument⁸ a stanoví priority na rôznych úrovniach (krajiny, typy intervencií a problémy spojené s účastníkmi, ako sú napríklad úrovne spolufinancovania a podmienky oprávnenosti verejných účastníkov) s cieľom stanoviť zameranie programu.

Tento program bude v prvom rade smerovať intervencie do danej oblasti a bude sa vykonávať predovšetkým v rozvojových krajinách a regiónoch, kde sa z geografických programov neposkytuje žiadna podpora alebo finančný prídel neštátnym účastníkom a miestnym orgánom v dôsledku slabej politickej angažovanosti alebo v podregiónoch mimo dosahu programu určeného pre danú krajinu alebo v situáciách problematických partnerstiev, nestabilných štátov, v situáciách po konflikte, v prípade politickej nestability atď.

3.1.1. Oprávnení účastníci

Na financovanie v rámci programu bude mať oprávnený nárok celá škála neziskových účastníkov z krajín EÚ a z partnerských krajín. Predpokladá sa, že dokážu zmobilizovať občanov pre rozvoj, zamerať sa na potreby obyvateľstva, pracovať transparentným a zodpovedným spôsobom a preukázať svoje špecifické kompetencie.

Finančnú podporu v rámci programu môžu dostať všetky druhy neštátnych účastníkov, vrátane MVO, odborov, skupín na presadzovanie environmentálnych stanovísk, univerzít a politických nadácií. Okrem toho môžu miestne orgány dostávať finančnú podporu na činnosti v špecifických kontextoch, ak je možné stanoviť ich pridanú hodnotu a ak tieto činnosti nie je možné vykonávať v rámci geografických programov.

Tento veľmi široký účastnícky orientovaný prístup bude upresnený vo viacročnom tematickom strategickom dokumente. Presnejšie kritériá oprávnenosti pre rôznych účastníkov môžu byť definované podľa ich príslušnej pridanej hodnoty, kapacít a špecifických potrieb a obmedzení (aj na finančnej úrovni) s cieľom implementovať

⁷ Na účely tohto dokumentu by sa zhoda mala chápať tak, že operácia neznižuje účinnosť alebo vplyv inej operácie (v tej istej alebo v inej oblasti); komplementárnosť sa týka rozdelenia práce na základe pridanej hodnoty každého účastníka.

⁸ Príslušné články DCECI a ENPI.

priority ustanovené v tematickom strategickom dokumente. Podľa toho, aké sú priority v prípade intervencie, môžu byť možnosti prístupu k financovaniu zo strany rôznych účastníkov (percento spolufinancovania, druhy akcií atď.) špecifikované buď v tematickom strategickom dokumente alebo v jeho vykonávacích dokumentoch. Bude sa brať do úvahy aj to, že účastníci môžu byť oprávnení na financovanie v rámci iných programov financovaných ES.

3.1.2. *Oprávnené druhy intervencií*

Tematický program bude rešpektovať právo účastníkov na iniciatívu tým, že im poskytne finančnú pomoc na implementáciu troch druhov intervencií:

- hlavnou časťou finančných prostriedkov sa budú podporovať intervencie do rozvojových krajín a regiónov, ktoré (1) posilňujú participačný rozvoj (2) podporujú procesy rozvoja kapacít príslušných účastníkov na úrovni krajiny alebo na regionálnej úrovni (3) presadzujú procesy vzájomného porozumenia. Tento typ intervencie bude v prípade potreby zahŕňať akcie zamerané na umožnenie aktívneho zapojenia občanov do rozvojových procesov a na posilnenie ich spôsobilosť jednať;
- zvyšovanie informovanosti a vzdelávania pre rozvoj v EÚ a prístupujúcich krajinách;
- koordinácia a komunikácia medzi sieťami občianskej spoločnosti a sieťami miestnych orgánov v rámci ich organizácií a medzi rôznymi typmi záujmových skupín aktívnych v európskej verejnej diskusii o rozvoji.

Vo viacročnom tematickom strategickom dokumente sa budú podrobnejšie definovať priority akcie v týchto rôznych oblastiach s prihliadnutím na geografické programy, ale bez toho, že by stanovil veľmi pevný rámec, s cieľom rešpektovať právo účastníkov na iniciatívu prostredníctvom podpory ich vlastných iniciatív.

Všetky tieto typy akcií môžu byť vykonávané v jednej alebo vo viacerých krajinách, na regionálnej úrovni alebo vo viacerých regiónoch. Všetky môžu byť financované prostredníctvom podpory individuálnych projektov.

3.1.3. *Geografická pôsobnosť*

V súlade s „Európskym konsenzom o rozvoji“, intervencie vo všetkých rozvojových krajinách, ako sú definované v zozname príjemcov oficiálnej rozvojovej pomoci (ORP), budú oprávnené na financovanie v rámci tohto tematického programu⁹. Na tieto krajiny sa vzťahuje DCECI a ENPI.

Všeobecné kritériá oprávnenosti krajín budú ďalej upresnené vo viacročnom tematickom strategickom dokumente. Tento môže zahŕňať kritériá na účely identifikovania prioritných krajín a regiónov.

⁹ O zozname príjemcov oficiálnej rozvojovej pomoci (ORP) má rozhodnúť OECD/DAC v apríli 2006. Rada Európskej únie, dokument č. 14820/05, 22. november 2005.

Členské štáty EÚ a prístupujúce krajiny budú zahrnuté do geografického rozsahu pôsobnosti tematického programu zameraného iba na intervencie v oblastiach zvyšovania informovanosti a vzdelávania pre rozvoj a na koordinačné aktivity.

3.2. Zásady programovania

Komisia po schválení vo výboroch rozhodne o štvorročných (2007 – 2010) a následne o trojročných (2011 – 2013) tematických strategických dokumentoch (programových dokumentoch). V týchto budú podrobnejšie definované kritériá výberu prioritných krajín a regiónov, spoločne s prioritami akcie. Do rôznych fáz cyklu programovania sa podľa potreby budú zapájať záujmové skupiny, ktorých sa to najviac týka.

Komisia na základe tohto viacročného programovania vypracuje ročné akčné programy, v ktorých sa stanovujú prioritné akcie, ktoré sa majú podporovať, špecifické ciele, očakávané výsledky, ako aj indikatívne sumy.

Pokiaľ ide o strednodobé skúmanie, vonkajšie hodnotenie operácií sa vykoná počas prvého trojročného obdobia (2007 – 2009) s cieľom poskytnúť vstupné údaje pre prípravu na druhý tematický strategický dokument (2011 – 2013). Správy budú postúpené členským štátom a Európskemu parlamentu a prediskutujú sa s nimi.

Program sa vykonáva v súlade s reformou riadenia vonkajšej pomoci z roku 2000, ktorá, medzi iným, v prípade potreby počíta s prevodom riadiacich zodpovedností na delegácie. Okrem toho poial' ide o MVO, Komisia prijme definíciu MVO platnú pre celú Komisiu a vytvorí databázu údajov o MVO, ktorá umožní útvorom Komisie v ústredí aj delegáciách ľahký prístup ku kvantitatívnym a kvalitatívnym informáciám o ktoromkoľvek danom partnerovi Spoločenstva z radov MVO.

S cieľom zabezpečiť geografickú koherentnosť medzi rôznymi programovými činnosťami, bude sa v tematickom strategickom dokumente analyzovať podpora poskytovaná na intervencie podobného rozsahu v rámci geografických a tematických programov, ale aj v rámci iných príslušných rozpočtových položiek riadených ES. Pokiaľ je to možné, rovnaká analýza by sa mohla vykonať v prípade intervencií, ktoré podporujú členské štáty a iní darcovia. Strategické dokumenty zamerané na krajiny a regióny by to mali vziať do úvahy a poskytnúť komplexný obraz všetkých finančných nástrojov a programov.

3.3. Ciele

Program je v prvom rade nástrojom rozvojovej politiky. Jeho všeobecné ciele aj ciele každého oprávneného typu akcie sú v súlade s novou deklaráciou o rozvojovej politike EÚ, „Európsky konsenzus o rozvoji“¹⁰. Prvoradým a zastrešujúcim cieľom je odstránenie chudoby v kontexte trvalo udržateľného rozvoja a dosiahnutie miléniových rozvojových cieľov (MRC). Ďalšie dôležité ciele (ako sú definované v Európskom konsenze) zahŕňujú dobrý systém správy a ľudské práva, ktoré sa ako prierezové problémy majú zohľadňovať vo všetkých intervenciách v partnerských krajinách. Rôzne typy intervencií by mali prispievať k týmto cieľom takto:

¹⁰ Rada Európskej únie, dokument č. 14820/05, 22. november 2005.

- Intervencie do partnerských krajín a regiónov budú presadzovať inkluzívnu a právomocami vybavenú spoločnosť. Ciele sa budú orientovať na (1) uprednostňovanie obyvateľstva mimo dosahu bežných služieb a zdrojov a zároveň vylúčeného z procesov tvorby politiky, (2) posilňovanie kapacity organizácií občianskej spoločnosti v partnerských krajinách, s cieľom umožniť ich účasť na definovaní a implementácii stratégií trvalo udržateľného rozvoja, (3) umožnenie vzájomnej súčinnosti medzi štátnymi a neštátnymi účastníkmi v rôznych kontextoch. Pozornosť sa bude venovať identifikácii a zameraniu sa na účastníkov z obzvlášť marginalizovaných a zraniteľných skupín. Intervencie môžu zahŕňať tiež aktivity zamerané na posilnenie spôsobilosti občanov jednať, brániť svoje práva a zúčastniť sa na politickej diskusii na miestnej, vnútroštátnej a medzinárodnej úrovni.
- Zvyšovanie informovanosti a vzdelávanie pre rozvojové aktivity v EÚ a prístupujúcich krajinách sa zameriava na zvyšovanie úrovne uvedomelosti európskeho obyvateľstva so zreteľom na problémy rozvoja. Mobilizujú aktívnu podporu verejnosti v Európe zameranú na zmiernenie chudoby a stratégie trvalo udržateľného rozvoja v partnerských krajinách, na spravodlivejšie vzťahy medzi vyspelými a rozvojovými krajinami a posilňujú úlohu občianskej spoločnosti ako faktora pokroku a transformácie.
- Koordinácia medzi sieťami občianskej spoločnosti, v rámci ich organizácií a s inštitúciami EÚ, je zameraná na dosiahnutie účinnejšej spolupráce prostredníctvom posilňovania synergií a zabezpečenia štruktúrovaného dialógu. Koordinácia pomôže zvýšiť dôveryhodnosť, zviditeľnenie a vplyv záujmových skupín

3.4. Priority

Všeobecné priority tematického programu na účely dosiahnutia jeho cieľov je možné identifikovať takto:

- Umožnenie účasti záujmových skupín v situáciách, ktoré nie sú priaznivé, ako napríklad, problematické partnerstvá, nestabilné situácie, konflikt, chýbajúci štatút pre účastníkov z občianskej spoločnosti, zlý systém správy atď.
- Posilňovanie procesov rozvoja kapacít a nabádanie k rozvoju so širšou účasťou v partnerských krajinách a regiónoch.
- Presadzovanie cezhraničných a regionálnych iniciatív s cieľom doplniť geografické programy a podporovať spojenia a spojenectvá medzi záujmovými skupinami.
- Rozvíjanie kvalitných partnerstiev medzi rôznymi záujmovými skupinami z EÚ a partnerských krajín.
- Podporovanie iniciatív, ktoré posilňujú budovanie kapacít zamestnávateľských a zamestnaneckých organizácií, presadzujú zavádzanie mechanizmov a štruktúr sociálneho dialógu a obhajujú väčšiu slobodu sociálnych partnerov v situáciách, ktoré nie sú priaznivé.
- Umožnenie aktívneho zapájania občanov prostredníctvom zvyšovania informovanosti a vzdelávania pre rozvoj, presadzovania stanovísk a kampaní.

- Podporovanie koherentnosti prístupu k rozvoju v oblasti vzdelávania aj prostredníctvom sprístupňovania vzdelávania pre rozvoj deťom a mládeži.
- Posilňovanie štruktúr určených pre dialóg a výmenu informácií medzi organizáciami záujmových skupín prostredníctvom podpory budovania sietí a výmeny najlepších postupov a severojužných a južnojužných vzťahov.

PRÍLOHA

ANNEX - SUMMARY OF PAST EXPERIENCE

Different types of stakeholders (non-state actors and local authorities) other than central governments both from the EU and partner countries are eligible for funding under thematic and geographic programmes. They are expected to be able to mobilize citizens for development, to address the needs of the population, to operate in a transparent and accountable manner and to prove their specific competencies. These actors implement their own initiatives, but also act as “implementing partners” for pre-defined thematic and geographic priorities. Eligibility in this context has been limited to non-profit making activities and this criterion should be upheld. Profit making activities should not be eligible for funding under the programme since other specific instruments are available for them.

Civil society organisations and networks from the EU, particularly development NGOs, have been involved for years in regular policy dialogue and consultation within the EU. Their initiatives and interventions, funded by the EC, have shown NGOs’ added value both in the EU and in partner countries, by contributing to development policy objectives and supporting capacity development processes. Supporting NGOs has brought innovative approaches and partnerships in civil society to the development process. Compared to public institutions, NGOs are in a better position to reach and give voice to the grassroots. Their capacity to work and effectively deliver even in the most difficult environments, as well as their ability to mobilise EU constituencies in support of development policy issues, are also part of their contribution to the development process. The European Parliament has underscored the specific and irreplaceable role and the utility and effectiveness of NGOs’ development activities, stressing their crucial work in favour of disadvantaged groups in the developing countries, the need to maintain their freedom of action, and the essential role they play in promoting human rights and grassroots democratisation¹¹.

More recently, economic and social partners and interest groups have emerged in the process, very actively and constructively supported by the European Economic and Social Committee and by local and regional authorities from the EU, with the progressive involvement of the Committee of the Regions, plus other actors, such as political foundations and universities, and their respective networks. Although their access to EC funding and involvement in programme implementation have been limited so far, they advocate specific and differentiated issues that are relevant to the development agenda and participate in development policy dialogues and consultations both in the EU and partner countries.

In addition to geographical programmes and humanitarian assistance, different actors have access to a number of thematic budget lines (EIDHR, food security, environment and tropical forests, anti-personnel mines, gender, and health) and to the Rapid Reaction Mechanism. Among these various instruments, the NGO co-financing budget line,

¹¹ Resolution of 14 May 1992 on the role of NGOs in development cooperation (OJ C 150, 15.6.1992).

created in 1976, best symbolises the partnership between the EU and NGOs on development cooperation. Its size has gradually increased, from EUR 2.5 million to EUR 200 million a year. Since 1979, 10% of the total allocation has supported awareness raising and development education interventions.

Since 1998, the legal basis for the NGO cofinancing budget line is Council Regulation (EC) 1658/98. It fosters quality partnerships for development objectives between NGOs from the EU and civil society organizations in developing countries, so that the budget line preserves the right of initiative in developing countries and allows active participation by European citizens in the development process. Under the Regulation, the budget line cofinances with European NGOs: (i) operations aimed at meeting the basic needs of the poorest sections of the population in developing countries, (ii) schemes to raise European public awareness of development issues in developing countries, in particular relations between developing and developed countries, (iii) measures to strengthen cooperation and coordination between NGOs in the Member States and between such NGOs and Community institutions. The Commission evaluated the instrument after three years, i.e., in mid-2001.¹²

Since the EU's enlargement to ten new member states on 1 May 2004, NGOs from new Member States have had access to funding under the budget line. In addition, awareness raising and development education interventions in and involving NGOs from the new Member States have become a strategic priority in this field. NGOs from new Member States have encountered certain difficulties in obtaining financial support for their initiatives, mainly for reasons linked to their sometimes limited management capacity and knowledge of procedures. With a view to strengthening cooperation and supporting information-sharing among EU NGOs, projects such as TRIALOG and DEEEP have been set up.

The Decentralised Cooperation budget line aims at similar objectives. Following the conclusions of 2003 external evaluation¹³, carried out before the relevant legal basis was extended¹⁴, it was decided that operations and initiatives supported under this heading would be targeted on situations of difficult partnerships and that Delegations would manage these activities, through calls for proposals adjusted to the situation of the country concerned. In order to ensure flexibility, priority was given to supporting decentralised cooperation actors' own initiatives. Compared to NGO cofinancing, the decentralised cooperation budget line involves much less financial resources (around EUR 6 million a year), is not limited to NGOs from the EU, but open to all types of civil society organisations and local authorities from both partner countries and the EU, and provides financial support to interventions in the field. Finally, its focus is on situations involving difficult partnership, when other instruments cannot be used, and the management is the responsibility of EC Delegations in selected countries.

¹² Report 12/2000 – ref. 951568.

¹³ Communication from the Commission to the Council and the European Parliament: Overall assessment of the operations financed by the Community under the Regulation on decentralized cooperation, COM (2003) 412 final, 11.07.2003.

¹⁴ Regulation (EC) No 1659/98 on decentralised cooperation, amended and extended by Regulations (EC) No 955/2002 and (EC) No 625/2004 of the European Parliament and of the Council.

In the light of past experience, the different evaluations and discussions with the different parties involved, the potential of the strategic partnership between the EC and stakeholders other than central governments appears to be under-utilised. In this context:

- Project cycle management is considered to be heavily dominated by the selection process (which has become increasingly complex, particularly with the introduction of calls for proposals) and has neglected project monitoring, which has been reduced to monitoring contract and budget issues.
- The selection process has been primarily conceived to rationalise the workload created by the huge amount of proposals received every year as well as to ensure equal treatment and transparency. Strategic policy considerations have not completely been integrated in this process. The process is mainly based on the analysis made of the proposals by independent experts, without giving enough importance to the overall policy priorities decided by the Commission.
- Timeframes in the decision-making process, from the call for proposals to the financial decision, are considered to be too long, which jeopardizes the relevance of the initiative and generates frustration amongst applicants. More generally, the timing, stability and predictability of the calls for proposals should be improved.
- The formal requirements currently applied in calls for proposals represent a substantial administrative burden for the applicants and for Commission staff.
- The different abilities, needs, constraints and sizes of various types of actor should ideally be reflected in the conception of strategies and the selection process (e.g. by using local languages for calls for proposals or for information, and putting in place different kinds and sizes of funding mechanisms according to the capacity and needs of each type of stakeholder).
- Evaluation reports presented by grant beneficiaries should not only describe the activities carried out but also show clearly what effects the intervention has had on targeted populations and beneficiaries.
- The role of the Delegations is considered to be too low-key. They should play the most important part in the selection process and be in charge not just of project monitoring but of raising the awareness of the local population and providing it with information.
- Some modifications of existing rules may be necessary to ensure better involvement of actors from new Member States. They may encounter certain difficulties in obtaining financial support for their initiatives, mainly for reasons linked to their sometimes limited management capacity and knowledge of procedures.

The Commission is currently engaged in exploring new approaches to selection procedures, with a view to both reducing the administrative burden and facilitating access to funding for small NGOs.